

Отже, детальний аналіз такої істотної умови договору оренди майна державного підприємства, як строк договору, має важливе науково-практичне значення, оскільки відсутність у законодавстві деяких положень перешкоджає можливості належного захисту прав сторін.

Список бібліографічних посилань

1. Про оренду державного та комунального майна: закон України від 14.03.1995 № 98/95-ВР // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2269-12> (дата звернення: 14.04.2018).
2. Мороз М. В., Мороз О. В. Істотні умови договору оренди майна державного підприємства. *Право та інновації*. 2016. № 3 (15). С. 28–33.
3. Аренда: сущность и практика: учеб. пособие для экон. всеобуча трудящихся / под ред. В. М. Рутгайзера, А. Д. Берлина и М. И. Семенушкина. М.: Профиздат, 1989. 208 с.
4. Цивільний кодекс України: від 16.01.2003 № 435-IV // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 14.04.2018).
5. Право собственности в Украине / под ред. Я. Н. Шевченко. Киев: Блиц-Информ, 1996. 320 с.

Одержано 14.04.2018

УДК 347.73:(336.743:004.4).001.36

Катерина Георгіївна Некіт,

доцент кафедри цивільного права

Національного університету «Одеська юридична академія»,

кандидат юридичних наук, доцент;

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-3540-350X>

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЗАКОНОДАВЧИХ ПІДХОДІВ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТЬ КРИПТОВАЛЮТИ ТА МАЙНІНГУ

Тема криптовалют сьогодні є настільки популярною, що вже важко знайти країну, в якій не було б висловлено позиції щодо правової природи та підходу до правового регулювання відносин з використанням криптовалют, при цьому в більшості країн визначення криптовалют вже закріплено на законодавчому рівні, принаймні, розроблені відповідні законопроекти, спрямовані на врегулювання відносин з криптовалютами. Аналіз таких підходів різних країн до правового регулювання відносин із використанням криптовалют виявляє, що ставлення до криптовалют різняться у залежності від рівня розвитку країни. Як правило, у розвинутих державах ставлення до криптовалют позитивне, відмічаються спроби розробки законів, спрямованих на врегулювання обігу криптовалют.

Щодо правового статусу криптовалют позиції складаються дуже різноманітні: криптовалюта у різні часи і у різних країнах розглядалася як платіжний засіб (Італія, пізніше й до сьогодні – Японія), як фінансовий інструмент, як грошовий сурогат (у різні часи таку позицію висловлювали Україна, Російська Федерація, Білорусь, висловлювалася така позиція Єврокомісії), як товар (вперше – в США, сьогодні – у більшості країн світу). Зустрічаються визначення криптовалюти як цифрового еквіваленту цінності, форми цифрової власності, нематеріального активу. Сьогодні в більшості країн світу криптовалюта не

вважається грошима або валютою, у абсолютній більшості країн криптовалюта кваліфікується як нематеріальний актив або товар, частіше за все вона не виступає законним платіжним засобом. При цьому операції з криптовалютою прирівнюються к бартерним операціям. Однак, варто зазначити, що така позиція сьогодні вже також піддається критиці, оскільки за таких умов втрачаються фінансові складові криптовалюти, яка переводиться у виробничу сферу, у сферу товарообігу, і таким чином втрачається те, заради чого вона створювалась, що не сприяє розвитку міжбанківського співробітництва та фінансових технологій.

В цілому, усі міжнародні позиції щодо криптовалют можуть бути зведені у три категорії. Так, Європейська банківська адміністрація (EBA), Департамент фінансових послуг Нью-Йорка (NYDFS), Співдружність націй ставляться до криптовалют позитивно, підкреслюючи її переваги. Нейтральне ставлення до криптовалют простежується у позиціях Європейського управління по нагляду за ринком цінних паперів (ESMA), Управління з фінансового регулювання і нагляду Великобританії (FSA), Європарламенту. І негативно до криптовалют ставляться Європол та Центральні банки країн, що пояснюється у першому випадку фактом вчинення злочинів з використанням криптовалюти, у другому – боязню Центральних банків не впоратися із натиском осіб, постраждалих від махінацій з використанням криптовалют.

Що стосується уніфікації позицій щодо криптовалют на рівні національного регулювання у різних країнах світу, то вони можуть також бути зведені у три групи. У деяких країнах криптовалюти та операції з ними прямо заборонені (Бангладеш, Еквадор, Китай – для юридичних осіб). Для більшості країн регулювання криптовалют здійснено на рівні рекомендацій регуляторів, що не мають обов'язкового характеру (на федеральному рівні в США, у Німеччині, Норвегії). І нарешті, у деяких країнах вже існує так зване фрагментарне регулювання операцій з криптовалютами (штат Нью-Йорк у США, Великобританія, Швеція, Австралія, Японія).

Поширюється встановлення законодавчих вимог щодо статусу осіб, які здійснюють діяльність, пов'язану із обігом криптовалют, встановлюються вимоги щодо ліцензування діяльності з торгівлі віртуальними валютами (Японія, США, Швеція). Все частіше спрямовуються зусилля на законодавчому рівні врегулювати діяльність ICO (Японія, Канада, США, Сінгапур, законопроект у Російській Федерації), випуск та розміщення токенів регулюється за аналогією з цінними паперами. У деяких країнах також офіційно визначено поняття майнінгу, який прирівняний до виду підприємницької або трудової діяльності (Польща, Швеція) [1].

В Україні, як зазначалося нами у попередніх дослідженнях [2], спроба дати визначення поняттю криптовалюти та встановити загальні засади використання криптовалют міститься у проекті Закону «Про обіг криптовалют в Україні», відповідно до якого криптовалюта – це програмний код (набір символів, цифр та букв), що є об'єктом права власності, який може виступати засобом міни, відомості про який вносяться та зберігаються у системі блокчейн в якості облікових одиниць поточної системи блокчейн у вигляді даних (програмного коду). Таким чином, український законодавець дотримується вже усталеного у світовій практиці підходу і визнає криптовалюту не грошима, а товаром, і до криптовалютних транзакцій пропонує застосовувати загальні положення про договір міни.

Слід зазначити, що поняття майнінгу як діяльності, в результаті якої створюються криптовалюти, сьогодні у законодавстві України є невизначеним, що породжує певні проблеми на практиці, пов'язані, у першу чергу, з оподаткуванням. Тривалий час велися

дискусії з приводу того, чи законно «майнити» криптовалюту, чи не може особа, яка займається майнінгом бути притягнутою до відповідальності. Сьогодні питання про відповідальність знято: вважається, що нічого протизаконного у майнінгу немає, оскільки тут не порушуються жодні законодавчі норми (яких в принципі немає, тому й питання про їх порушення автоматично знімається). При цьому майнінг залишається неврегульованим, що позбавляє державу значного прибутку від оподаткування такої діяльності. Так, як зазначалось, у світі поширюються спроби закріпити визначення поняття майнінгу на законодавчому рівні. Наприклад, у Польщі діяльність з майнінгу офіційно визнана одним з видів комерційної діяльності і підлягає реєстрації в уповноваженому органі; у Швеції майнінг розглядається як різновид трудової або підприємницької діяльності з відповідним оподаткуванням.

Спроба дати визначення поняття майнінгу міститься у тому ж проекті Закону «Про обіг криптовалют в Україні», відповідно до якого майнінг – це обчислювальні операції, які здійснює майнер за допомогою власного та/або орендованого спеціалізованого обладнання, з метою забезпечення працездатності та безпеки системи блокчейн, та залежно від умов системи блокчейн отримує винагороду системи блокчейн. Але ж таке визначення носить суто технічний характер та не дає жодних критеріїв для правової кваліфікації такого роду діяльності. Тому закріплення такого законодавчого визначення поняття майнінгу не вирішує проблеми його кваліфікації й взагалі не має практичного сенсу. Так само і в проекті Закону «Про стимулювання ринку криптовалют та їх похідних в Україні» визначення поняття майнінгу як діяльності фізичних та юридичних осіб з проведення математичних розрахунків з метою отримання винагороди у вигляді одиниць криптовалюти абсолютно не відповідає потребам кваліфікації майнінгу як виду діяльності з точки зору права. У той же час, наприклад, у проекті закону РФ «Про цифрові фінансові активи» майнінг чітко кваліфікується як вид підприємницької діяльності, що більше відповідає світовій практиці та спрощує підхід до вирішення питання про оподаткування цієї діяльності. З урахуванням наведеного, варто закріпити у законодавстві України визначення майнінгу як виду підприємницької діяльності за аналогією із законодавствами Польщі та Швеції, які є найбільш прогресивними у цьому питанні.

Список бібліографічних посилань

1. Обзор законодательного регулирования криптовалют в отдельных государствах. Ноябрь 2017. URL: <https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/ru/pdf/2017/11/ru-ru-cryptocurrency-legislative-regulation-worldwide-november-2017-upd.pdf> (дата звернення: 05.04.2018).
2. Некіт К. Г. Правовий статус криптовалют в Україні та у світі. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2018. № 1. URL: http://lsei.org.ua/1_2018/12.pdf (дата звернення: 05.04.2018).
3. Правовое регулирование криптовалютного бизнеса. Февраль 2017. URL: <http://axon.partners/wp-content/uploads/2017/02/Global-Issues-of-Bitcoin-Businesses-Regulation.pdf> (дата звернення: 05.04.2018).

Одержано 12.04.2018